प्रथमः प्रश्नः

॥तैत्तिरीय ब्राह्मणम्॥

॥प्रथमः प्रश्नः॥

॥ तैत्तिरीयब्राह्मणे तृतीयाष्टके प्रथमः प्रपाठकः॥

अग्निर्नः पातु कृत्तिकाः। नक्षित्रन्देविमिन्द्रियम्। इदमासां विचक्षणम्। ह्विरासं जुंहोतन। यस्य भान्ति रश्मयो यस्य कृतवः। यस्येमा विश्वा भुवनानि सर्वा। स कृत्तिकाभिर्भि संवसानः। अग्निर्नो देवः सुविते दंधातु। प्रजापंते रोहिणी वेतु पत्नी। विश्वरूपा बृह्ती चित्रभानुः॥१॥

सा नों यज्ञस्यं सुविते दंधातु। यथा जीवेंम श्ररदः सवींराः।
रोहिणी देव्युदंगात्पुरस्तांत्। विश्वां रूपाणिं प्रतिमोदंमाना।
प्रजापंति हिवषां वर्धयंन्ती। प्रिया देवानामुपंयातु यज्ञम्।
सोमो राजां मृगशीर्षेण आगन्। शिवं नक्षेत्रं प्रियमंस्य धामं।
आप्यायंमानो बहुधा जनेषु। रेतः प्रजां यजंमाने दधातु॥२॥
यत्ते नक्षत्रं मृगशीर्षमस्ति। प्रिय रांजन्प्रियतंमं प्रियाणांम्।
तस्मै ते सोम ह्विषां विधेम। शत्रं एधि द्विपदे शञ्चतुंष्पदे।
आर्द्रयां रुद्रः प्रथंमान एति। श्रेष्ठां देवानां पतिरिष्टियानांम्।
नक्षेत्रमस्य ह्विषां विधेम। मा नः प्रजा रीरिष्नाते वीरान्। हेती रुद्रस्य परिंणो वृणक्तु। आर्द्रा नक्षेत्रं जुषता रहिवर्नः॥३॥

प्रमुश्रमांनौ दुरितानि विश्वां। अपाघश रंसन्नुदतामरांतिम्। पुनंनी देव्यदितिः स्पृणोतु। पुनंवीसू नः पुनरेतां यज्ञम्। पुनंनी देवा अभियंन्तु सर्वे। पुनंः पुनर्वी ह्विषां यजामः। पुवा न देव्यदितिरन्वी। विश्वंस्य भूत्री जगंतः प्रतिष्ठा। पुनंवीसू ह्विषां वर्धयंन्ती। प्रियन्देवानामप्येतु पार्थः॥४॥

बृहस्पतिः प्रथमं जायंमानः। तिष्यं नक्षंत्रम्भिसम्बंभूव। श्रेष्ठों देवानां पृतंनासु जिष्णुः। दिशोऽनु सर्वा अभयं नो अस्तु। तिष्यः पुरस्तांदुत मध्यतो नः। बृहस्पतिर्नः परि पातु पश्चात्। बाधेतान्द्वेषो अभेयं कृणुताम्। सुवीर्यस्य पतंयः स्याम। इद १ स्पेभ्यों हविरंस्तु जुष्टम्। आश्रेषा येषांमनुयन्ति चेतः॥५॥ ये अन्तरिक्षं पृथिवीङ्कियन्ति। ते नेः सर्पासो हवमागैमिष्ठाः। ये रोचने सूर्यस्यापिं सर्पाः। ये दिवं देवीमन् सञ्चरन्ति। येषांमाश्रेषा अनुयन्ति कामम्। तेभ्यः सूर्पेभ्यो मधुमञ्जहोमि। उपंहूताः पितरो ये मुघास्। मनोजवसः सुकृतः सुकृत्याः। ते नो नक्षेत्रे हवमार्गमिष्ठाः। स्वधार्भिर्यज्ञं प्रयेतं जुषन्ताम्॥६॥ ये अंग्निदग्धा येऽनंग्निदग्धाः। येऽमुं लोकं पितरंः क्षियन्ति। या इश्चे विद्य या ५ उं च न प्रविद्य। मघास् यज्ञ र सुकृतं जुषन्ताम्। गवां पतिः फल्गुंनीनामसि त्वम्। तदंर्यमन्वरुण मित्र चारु। तन्त्वां वय संनितार सनीनाम्। जीवा जीवंन्तमुप संविंशेम। येनेमा विश्वा भुवंनानि सञ्जिता। यस्यं

देवा अंनु सं यन्ति चेतः॥७॥

अर्यमा राजाऽजर्स्तुविष्मान्। फल्गुंनीनामृष्भो रोरवीति। श्रेष्ठो देवानां भगवो भगासि। तत्त्वां विदुः फल्गुंनी्स्तस्यं वित्तात्। अस्मभ्यं क्षुत्रमुजर्र सुवींर्यम्। गोमृदर्श्वंवदुप् सन्नुदेह। भगो ह दाता भग इत्प्रंदाता। भगो देवीः फल्गुंनी्रा विवेश। भगस्येत्तं प्रंसुवं गंमेम। यत्रं देवैः संधमादं मदेम॥८॥

आयांतु देवः संवितोपंयातु। हिर्ण्ययेन सुवृता रथेन। वहन् हस्त १ सुभगं विद्यनापंसम्। प्रयच्छंन्तं पपुंरिं पुण्यमच्छं। हस्तः प्रयच्छत्वमृतं वसीयः। दक्षिणेन प्रतिंगृभ्णीम एनत्। दातारमद्य संविता विदेय। यो नो हस्तांय प्रसुवातिं यज्ञम्। त्वष्टा नक्षंत्रम्भ्येति चित्राम्। सुभ१ संसं युव्ति१ रोचंमानाम्॥९॥

निवेशयंत्रमृतान्मर्त्या ईश्च। रूपाणि पि श्वान्भवंनानि विश्वां। तत्रस्त्वष्टा तदं चित्रा विचंष्टाम्। तत्रक्षंत्रं भूरिदा अंस्तु मह्मम्। तत्रः प्रजां वीरवंती स्मनेत्। गोभिनी अश्वेः समनत्तु यज्ञम्। वायुर्नक्षंत्रम्भ्येति निष्ट्याम्। तिग्मश्रंङ्गो वृष्भो रोरुंवाणः। स्मीरयन्भुवंना मात्रिश्वां। अप द्वेषा स्मिन्दतामरांतीः॥१०॥

तन्नों वायुस्तदु निष्ट्यां शृणोतु। तन्नक्षंत्रं भूरिदा अंस्तु

मह्मम्। तन्नों देवासो अनुंजानन्तु कामम्। यथा तरेम दुरितानि विश्वां। दूरमस्मच्छत्रंवो यन्तु भीताः। तदिन्द्राग्नी कृणतान्तद्विशांखे। तन्नों देवा अनुंमदन्तु यज्ञम्। पृश्चात्पुरस्तादभयन्नो अस्तु। नक्षंत्राणामधिपत्नी विशांखे। श्रेष्ठांविन्द्राग्नी भुवंनस्य गोपौ॥११॥

विषूंचः शत्रूंनप् बाधंमानौ। अप् क्षुधंत्रुदतामरांतिम्। पूर्णा पश्चादुत पूर्णा पुरस्तांत्। उन्मध्यतः पौर्णमासी जिंगाय। तस्यान्देवा अधि संवसंन्तः। उत्तमे नाकं इह मांदयन्ताम्। पृथ्वी सुवर्चा युवतिः सजोषाः। पौर्णमास्युदंगाच्छोभंमाना। आप्याययंन्ती दुरितानि विश्वाः। उरुन्दुहां यजंमानाय युज्ञम्॥१२॥

चित्रभांनुर्यजंमाने दथातु हुविर्नुः पाथुश्चेतों जुषन्ताश्चेतों मदेम् रोचंमानामरांतीर्गोपौ युज्ञम्॥१॥🕳[१]

ऋद्धास्मं ह्व्यैर्नमंसोप्सद्यं। मित्रन्देवं मित्रधेयं नो अस्तु। अनूराधान् ह्विषां वर्धयंन्तः। शृतश्चीवेम श्ररदः सवीराः। चित्रं नक्षंत्रमुदंगात्पुरस्तात्। अनूराधास् इति यद्वदंन्ति। तन्मित्र एति पृथिभिर्देवयानैः। हिर्ण्ययैर्वितंतैर्न्तिरक्षे। इन्द्रौ ज्येष्ठामनु नक्षंत्रमेति। यस्मिन्वृत्रं वृत्रतूर्ये तृतारं॥१३॥

तस्मिन्वयम्मृत्नन्दुहांनाः। क्षुधंन्तरेम् दुरितिन्दुरिष्टिम्। पुर्न्दरायं वृष्भायं धृष्णवैं। अषांढाय सहंमानाय मीढुषैं। इन्द्राय ज्येष्ठा मधुंमृद्दुहांना। उरुं कृणोतु यजंमानाय लोकम्। मूर्लं प्रजां वीरवंतीं विदेय। पराँच्येतु निर्ऋतिः पराचा। गोभिनंक्षंत्रं पशुभिः समंक्तम्। अहंर्भूयाद्यजंमानाय मह्मम्॥१४॥

अहंनों अद्य सुंविते दंधातु। मूलं नक्षंत्रमिति यद्वदंन्ति। परांचीं वाचा निर्ऋतिन्नुदामि। शिवं प्रजाये शिवमंस्तु मह्मम्। या दिव्या आपः पयंसा सम्बभूवः। या अन्तरिक्ष उत पार्थिवीर्याः। यासांमषाढा अनुयन्ति कामम्। ता न आपः शङ् स्योना भंवन्तु। याश्च कूप्या याश्चं नाद्याः समुद्रियाः। याश्चं वैशन्तीरुत प्रांसचीर्याः॥१५॥

यासांमषाढा मधुं भृक्षयंन्ति। ता न आपः श इस्योना भंवन्तु। तन्नो विश्वे उपं शृण्वन्तु देवाः। तद्षेषाढा अभिसंयन्तु यज्ञम्। तन्नक्षत्रं प्रथतां पृशुभ्यः। कृषिर्वृष्टिर्यजमानाय कल्पताम्। शुभाः कन्यां युव्तयः सुपेशंसः। कर्मकृतः सुकृतों वीर्यावतीः। विश्वान्देवान् ह्विषां वर्धयंन्तीः। अषाढाः काम्मुपं यान्तु यज्ञम्॥१६॥

यस्मिन्ब्रह्माऽभ्यजंयत्सर्वमेतत्। अमुं चं लोकमिदमूं च सर्वम्। तन्नो नक्षंत्रमभिजिद्विजित्यं। श्रियंन्दधात्वहंणीयमानम्। उभौ लोकौ ब्रह्मणा सञ्जितेमौ। तन्नो नक्षंत्रमभिजिद्विचंष्टाम्। तस्मिन्वयं पृतंनाः सञ्जयम। तन्नो देवासो अनुंजानन्तु कामम्। शृण्वन्तिं श्रोणाममृतंस्य गोपाम्। पुण्यांमस्या उपंश्रणोमि वाचम्॥१७॥ महीं देवीं विष्णुंपत्नीमजूर्याम्। प्रतीचींमेना हिवर्षां यजामः। त्रेधा विष्णुंरुरुगायो विचंक्रमे। महीन्दिवं पृथिवीमन्तिरक्षिम्। तच्छ्रोणैति श्रवं इच्छमाना। पुण्य श्रोकं यजमानाय कृण्वती। अष्टौ देवा वसंवः सोम्यासंः। चतंस्रो देवीर्जराः श्रविष्ठाः। ते यज्ञं पान्तु रजंसः प्रस्तात्। संवत्सरीणंममृत इस्वस्ति॥१८॥

यज्ञं नेः पान्तु वसंवः पुरस्तांत्। दक्षिणतों ऽभियंन्तु श्रविष्ठाः। पुण्यं नक्षंत्रम्भि संविशाम। मा नो अरांतिर्घशृष्ट्याऽगन्। क्षुत्रस्य राजा वर्रुणोऽधिराजः। नक्षंत्राणा श्रातिभेष्ग्वसिष्ठः। तो देवेभ्यः कृणुतो दीर्घमायुः। श्रात सहस्रां भेष्जानि धत्तः। यज्ञं नो राजा वर्रुण उपयातु। तन्नो विश्वे अभि संयंन्तु देवाः॥१९॥

तन्नो नक्षंत्र श्वतिभंषग्जुषाणम्। दीर्घमायुः प्रतिरद्भेषजानि। अज एकंपादुदंगात्पुरस्तांत्। विश्वां भूतानिं प्रतिमोदंमानः। तस्यं देवाः प्रंस्वं यंन्ति सर्वें। प्रोष्ठपदासों अमृतंस्य गोपाः। विभ्राजमानः समिधान उग्रः। आऽन्तरिक्षमरुहदगुन्द्याम्। त स्पूर्यं देवम्जमेकंपादम्। प्रोष्ठपदासो अनुयन्ति सर्वे॥२०॥

अहिंर्बुध्नियः प्रथंमान एति। श्रेष्ठों देवानांमुत मानुंषाणाम्। तं ब्राह्मणाः सोम्पाः सोम्यासंः। प्रोष्ट्रपदासों अभि रंक्षन्ति सर्वे। चत्वार् एकंम्भिकर्म देवाः। प्रोष्ठपदास् इति यान् वदन्ति। ते बुध्नियं परिषद्य एक्वन्तंः। अहि एक्षिन्ति नर्मसोप्सद्यं। पूषा रेवत्यन्वेति पन्थांम्। पुष्टिपतीं पशुपा वाजंबस्त्यौ॥२१॥

ड्मानिं ह्व्या प्रयंता जुषाणा। सुगैर्नो यानैरुपंयातां यज्ञम्। श्रुद्रान्पशूत्रंक्षतु रेवतीं नः। गावों नो अश्वार् अन्वेतु पूषा। अन्नर् रक्षंन्तौ बहुधा विरूपम्। वाजरं सनुतां यजमानाय यज्ञम्। तद्श्विनांवश्वयुजोपंयाताम्। शुभुङ्गिष्ठौ सुयमेंभिरश्वैः। स्वं नक्षंत्रर ह्विषा यजन्तौ। मध्वा सम्पृंकौ यजुंषा समंक्तौ॥२२॥

यौ देवानां भिषजौं हव्यवाहौ। विश्वंस्य दूताव्मृतंस्य गोपौ। तौ नक्षंत्रं जुजुषाणोपंयाताम्। नमोऽश्विभ्यां कृणुमोऽश्वयुग्भ्यांम्। अपं पाप्मानं भरंणीर्भरन्तु। तद्यमो राजा भगवान् विचंष्टाम्। लोकस्य राजां महतो महान् हि। सुगन्नः पन्थामभयं कृणोतु। यस्मिन्नक्षंत्रे यम एति राजां। यस्मिन्नेनम्भ्यषिश्चन्त देवाः। तदंस्य चित्रः हिवषां यजाम। अपं पाप्मानं भरंणीर्भरन्तु। निवेशंनी यत्ते देवा अदंधुः॥२३॥

नवोनवो भवति जायंमानो यमादित्या अर्शुमाँप्याययंन्ति।

ये विरूपे समनसा संव्ययंन्ती। समानन्तन्तुं परितात्ना तैं। विभू प्रभू अनुभू विश्वतों हुवे। ते नो नक्षेत्रे हवमागमेतम्। वयन्देवी ब्रह्मणा संविदानाः। सुरत्नांसो देववीतिन्दधांनाः। अहोरात्रे ह्विषां वर्धयंन्तः। अति पाप्मान्मिति मुक्त्या गमेम। प्रत्युंवदृश्यायती॥२४॥

व्युच्छन्तीं दुहिता दिवः। अपो मही वृंणुते चक्षुंषा। तमो ज्योतिष्कृणोति सूनरीं। उदुस्नियाः सचते सूर्यः। सचा उद्यन्नक्षंत्रमर्चिमत्। तवेदुंषो व्युषि सूर्यस्य च। सं भक्तेनं गमेमहि। तन्नो नक्षंत्रमर्चिमत्। भानुमक्तेजं उचरंत्। उपयुज्ञमिहागंमत्॥२५॥

प्र नक्षंत्राय देवायं। इन्द्रायेन्दु हवामहे। सनंः सिवता संवत्सिनम्। पृष्टिदां वीरवंत्तमम्। उदुत्यश्चित्रम्। अदितिनं उरुष्यतु महीमू षु मातरम्। इदं विष्णुः प्रतिद्वष्णुः। अग्निर्मूर्धा भुवः। अनुनोऽद्यानुंमित्रिन्वदंनुमते त्वम्। हव्यवाह ह् स्विष्टम्॥२६॥

आयत्यंगमित्स्विष्टम्॥३॥————[३]

अग्निर्वा अंकामयत। अन्नादो देवाना ईस्यामिति। स एतम् ग्रये कृत्तिकाभ्यः पुरोडाशंम् ष्टाकपालं निरंवपत्। ततो व सौंऽन्नादो देवानांमभवत्। अग्निर्वे देवानांमन्नादः। यथां ह् वा अग्निर्देवानांमन्नादः। एव ह् वा एष मंनुष्यांणां भवति। य एतेनं हविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। अग्नये स्वाहा कृतिंकाभ्यः स्वाहाँ। अम्बाये स्वाहां दुलाये स्वाहाँ। नित्त्ये स्वाहाऽभ्रयंन्त्ये स्वाहाँ। मेघयंन्त्ये स्वाहां वर्षयंन्त्ये स्वाहाँ। चुपुणीकांये स्वाहेतिं॥२७॥

प्रजापंतिः प्रजा अंसृजत। ता अंस्मात्सृष्टाः परांचीरायन्। तासा रे रोहिणीम्भ्यंध्यायत्। सोंऽकामयत। उप मा वंर्तेत। समेंनया गच्छेयेतिं। स पृतं प्रजापंतये रोहिण्ये चरुन्निरंवपत्। ततो वै सा तमुपावंतित। समेंनयागच्छत। उप हु वा एंनं प्रियमावंतित। सं प्रियेणं गच्छते। य पृतेनं हुविषा यजंते। य उंचैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। प्रजापंतये स्वाहां रोहिण्ये स्वाहां। रोचंमानाये स्वाहां प्रजाभ्यः स्वाहेतिं॥२८॥

सोमो वा अंकामयत। ओषंधीना र राज्यम्भिजंयेयमितिं। स एतर सोमांय मृगशीर्षायं श्यामाकं च्रुं पर्यसि निरंवपत्। ततो वै स ओषंधीना र राज्यम्भ्यंजयत्। समानाना र ह् वै राज्यम्भिजंयति। य एतेनं ह्विषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। सोमांय स्वाहां मृगशीर्षाय स्वाहां। इन्वकाभ्यः स्वाहौषंधीभ्यः स्वाहां। राज्याय स्वाहाऽभिजित्यै स्वाहेतिं॥२९॥

रुद्रो वा अंकामयत। पृशुमान्तस्यामिति। स एत र रुद्रायाद्रीयै प्रैय्यं इवं च्रुं पर्यसि निरंवपत्। ततो वै स पंशुमानंभवत्। पृशुमान् ह् वै भंवति। य एतेनं ह्विषा यजते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। रुद्राय स्वाहाऽर्द्रायै स्वाहाँ। पिन्वंमानायै स्वाहां पशुभ्यः स्वाहेतिं॥३०॥

ऋक्षा वा इयमेलोमकांऽऽसीत्। साऽकांमयत। ओषंधीभिर्वन्स्पतिंभिः प्रजांयेयेति। सैतमदित्यै पुनंवस्याश्चरुन्निरंव ततो वा इयमोषंधीभिर्वन्स्पतिंभिः प्राजांयत। प्रजांयते ह् वै प्रजयां पृश्भिः। य एतेनं ह्विषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। अदित्यै स्वाहा पुनंवसुभ्याम्। स्वाहा भूँत्यै स्वाहा प्रजांत्यै स्वाहेतिं॥३१॥

बृह्स्पतिर्वा अंकामयत। ब्रह्मवर्च्सी स्यामितिं। स एतं बृह्स्पतिये तिष्यांय नैवारं चरुं पर्यासे निरंवपत्। ततो वै स ब्रह्मवर्चस्यंभवत्। ब्रह्मवर्च्सी हु वै भवति। य एतेनं हुविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। बृह्स्पतंये स्वाहां तिष्यांय स्वाहां। ब्रह्मवर्च्साय स्वाहेतिं॥३२॥

देवासुराः संयंता आसन्। ते देवाः सर्पेभ्यं आश्रेषाभ्य आज्यं कर्म्भित्ररंवपन्। तानेताभिरेवदेवतांभिरुपांनयन्। पृताभिर्ह् वै देवतांभिर्द्विषन्तं भ्रातृंव्यमुपंनयति। य पृतेनं ह्विषा यज्ते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। सर्पेभ्यः स्वाहांऽऽश्रेषाभ्यः स्वाहां। दन्दशूकेंभ्यः स्वाहेतिं॥३३॥

पितरो वा अंकामयन्त। पितृलोक ऋष्नुयामेति। त एतं पितृभ्यो मघाभ्यः पुरोडाशु षद्वंपालं निरंवपन्। ततो वै ते पितृलोक आधिवन्। पितृलोके ह् वा ऋष्नोति। य एतेनं ह्विषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। पितृभ्यः स्वाहां म्घाभ्यः। स्वाहांऽन्घाभ्यः स्वाहांग्दाभ्यः। स्वाहांऽरुन्धतीभ्यः स्वाहेतिं॥३४॥

अर्यमा वा अंकामयत। पृशुमान्तस्यामिति। स एतमंर्यम्णे फल्गुंनीभ्याश्चरुन्निरंवपत्। ततो वै स पंशुमानंभवत्। पृशुमान् ह् वै भंवति। य एतेनं ह्विषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। अर्यम्णे स्वाहा फल्गुंनीभ्याङ् स्वाहाँ। पृशुभ्यः स्वाहेतिं॥३५॥

भगो वा अंकामयत। भगी श्रेष्ठी देवाना ईस्यामितिं। स एतं भगाय फल्गुंनीभ्याश्चरुन्निरंवपत्। ततो वै स भगी श्रेष्ठी देवानांमभवत्। भगी हु वै श्रेष्ठी संमानानां भवति। य एतेनं हिविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। भगाय स्वाहा फल्गुंनीभ्या इस्वाहां। श्रेष्ठांय स्वाहेतिं॥३६॥

स्विता वा अंकामयत। श्रन्में देवा दधीरन्। स्विता स्यामिति। स एत र संवित्रे हस्ताय पुरोडाशं द्वादंशकपालं निरंवपदाशूनां व्रीहीणाम्। ततो वे तस्मै श्रद्देवा अदंधत। स्विताऽभंवत्। श्रद्धवा अंस्मै मनुष्यां दधते। स्विता संमानानां भवति। य एतेनं ह्विषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। स्वित्रे स्वाहा हस्ताय। स्वाहां ददते स्वाहां पृण्ते। स्वाहां प्रयच्छंते स्वाहां प्रतिगृभ्णते स्वाहतिं ॥३७॥

त्वष्टा वा अंकामयत। चित्रं प्रजां विन्देयेतिं। स एतन्त्वष्ट्रं

चित्रायें पुरोडाशंमृष्टाकंपालं निरंवपत्। ततो वै स चित्रं प्रजामंविन्दत। चित्र ह वै प्रजां विन्दते। य एतेनं ह्विषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। त्वष्ट्रे स्वाहां चित्राये स्वाहां। चैत्रांय स्वाहां प्रजाये स्वाहेतिं॥३८॥

वायुर्वा अंकामयत। कामचारंमेषु लोकेष्वभिजंयेयमितिं। स एतद्वायवे निष्टांये गृष्ट्ये दुग्धं पयो निरंवपत्। ततो वै स कामचारंमेषु लोकेष्वभ्यंजयत्। कामचार ह वा एषु लोकेष्वभिजंयति। य एतेनं ह्विषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। वायवे स्वाहा निष्टांये स्वाहां। कामचारांय स्वाहाऽभिजिंत्ये स्वाहेतिं॥३९॥

इन्द्राग्नी वा अंकामयेताम्। श्रेष्ठमं देवानांम्भिजंयेवेतिं। तावेतिमंन्द्राग्निभ्यां विशांखाभ्यां पुरोडाश्मेकांदशकपालं निरंवपताम्। ततो वे तौ श्रेष्ठमं देवानांम्भ्यंजयताम्। श्रेष्ठमं हु वे संमानानांम्भि जंयति। य एतेनं हुविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। इन्द्राग्निभ्याः इ स्वाहा विशांखाभ्याः स्वाहां। श्रेष्ठमांय स्वाहाऽभिजित्यै स्वाहेतिं॥४०॥

अथैतत्पौर्णमास्या आज्यं निर्वपति। कामो वै पौर्णमासी। काम् आज्यम्। कामेनेव काम् समर्थयति। क्षिप्रमेन् स् सकाम् उपनमति। येन् कामेन् यजंते। सोऽत्रं जुहोति। पौर्णमास्यै स्वाहा कामाय स्वाहाऽऽगंत्यै स्वाहेति॥४१॥ अग्निः पश्चंदश प्रजापंतिष्योर्डश् सोम् एकांदश रुद्रो दश्केंकांदश् बृह्स्पित्र्दशं देवासुरा नवं पितर्
एकांदशार्यमा भगो दशं दश सिवता चतुर्दश् त्वष्टां वायुरिंन्द्राग्नी दशं दशाथैतत्पौंर्णमास्या अष्टौ
पश्चंदशार॥

मित्रो वा अंकामयत। मित्रधेयंमेषु लोकेष्वभिजंयेयमिति। स एतं मित्रायांनूराधेभ्यंश्चरुत्तिरंवपत्। ततो वै स मित्रधेयंमेषुलोकेष्वभ्यंजयत्। मित्रधेयं ह वा एषु लोकेष्वभिजंयति। य एतेनं ह्विषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। मित्राय स्वाहांऽनूराधेभ्यः स्वाहां। मित्रधेयांय स्वाहाऽभिजिंत्ये स्वाहेतिं॥४२॥

इन्द्रो वा अंकामयत। ज्येष्ठमं देवानांम्भिजंयेय्मिति। स एतमिन्द्रांय ज्येष्ठायं पुरोडाश्मेकांदशकपालं निरंवपन्महाब्रीहीणाम्। ततो वे स ज्येष्ठमं देवानांम्भ्यंजयत्। ज्येष्ठमं हु वे संमानानांम्भिजंयति। य एतेनं हुविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। इन्द्रांय स्वाहां ज्येष्ठाये स्वाहां। ज्येष्ठमांय स्वाहाभिजित्ये स्वाहेतिं॥४३॥

प्रजापंतिर्वा अंकामयत। मूलं प्रजां विन्देयेतिं। स एतं प्रजापंतये मूलांय चुरुन्निरंवपत्। ततो वै स मूलंं प्रजामंविन्दत। मूलर्ं हु वै प्रजां विन्दते। य एतेनं हुविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। प्रजापंतये स्वाहा मूलांय स्वाहां। प्रजाये स्वाहेतिं॥४४॥

आपो वा अंकामयन्त। सुमुद्रङ्कामंमुभिजंयेमेतिं।

ता एतम्झोऽषाढाभ्यंश्चरुत्रिरंवपन्। ततो वै ताः संमुद्रङ्कामंमभ्यंजयन्। समुद्र ह वै कामंमभिजंयित। य एतेनं हिविषा यजंते। य उ चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। अ्रद्धः स्वाहांऽषाढाभ्यः स्वाहां। समुद्राय स्वाहा कामांय स्वाहां। अभिजित्ये स्वाहेति॥४५॥

विश्वे वै देवा अंकामयन्त। अनुपुज्ययं जंयेमेतिं। त एतं विश्वेंभ्यो देवेभ्योऽषाढाभ्यंश्वरुन्निरंवपन्। ततो वै तेऽनपज्य्यमंजयन्। अनुपुज्य्यः हु वै जंयति। य एतेनं हृविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। विश्वेंभ्यो देवेभ्यः स्वाहांऽषाढाभ्यः स्वाहां। अनुपुज्य्याय स्वाहा जित्ये स्वाहेतिं॥४६॥

ब्रह्म वा अंकामयत। ब्रह्मलोकम्भिजंयेय्मितिं। तदेतं ब्रह्मणेऽभिजितें च्रुन्निरंवपत्। ततो वै तद्वंह्मलोकम्भ्यंजयत्। ब्रह्मलोक १ ह् वा अभिजंयति। य एतेनं ह्विषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। ब्रह्मणे स्वाहांऽभिजिते स्वाहां। ब्रह्मलोकाय स्वाहाऽभिजित्ये स्वाहेति॥४७॥

विष्णुर्वा अंकामयत। पुण्युः श्लोकः शृण्वीय। न मां पापी कीर्तिरागंच्छेदितिं। स एतं विष्णंवे श्रोणायें पुरोडाशंत्रिकपालित्ररंवपत्। ततो वे स पुण्युः श्लोकंमशृणुत। नैनंं पापी कीर्तिरागंच्छत्। पुण्यः हृ वे श्लोकः शृणुते। नैनं पापी कीर्तिरागंच्छिति। य एतेनं ह्विषा यजेते। य उं चैनदेवं वेदे। सोऽत्रं जुहोति। विष्णेवे स्वाहाँ श्रोणायै स्वाहाँ। श्लोकाय स्वाहाँ श्रुताय स्वाहेति॥४८॥

वसंवो वा अंकामयन्त। अग्रं देवतांनां परीयामेतिं। त एतं वसुंभ्यः श्रविष्ठाभ्यः पुरोडाशंमृष्टाकंपालं निरंवपन्। ततो वै तेऽग्रं देवतांनां पर्यायन्। अग्रं हु वै संमानानां पर्यति। य एतेनं हुविषा यजते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। वसुंभ्यः स्वाहा श्रविष्ठाभ्यः स्वाहां। अग्रांय स्वाहा परींत्यै स्वाहेतिं॥४९॥

इन्द्रो वा अंकामयत। हुढोऽशिंथिलः स्यामितिं। स एतं वर्रुणाय श्तिभिषजे भेषजेभ्यः पुरोडाश्ं दर्शकपालं निर्वपत्कृष्णानां व्रीहीणाम्। ततो वै स हुढोऽशिंथिलोऽभवत्। हुढो हु वा अशिंथिलो भवति। य एतेन हुविषा यजेते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। वर्रुणाय स्वाहां श्तिभिषजे स्वाहां। भेषजेभ्यः स्वाहेतिं॥५०॥

अजो वा एकंपादकामयत। तेज्ञस्वी ब्रह्मवर्च्सी स्यामिति। स एतम्जायैकंपदे प्रोष्ठपदेभ्यंश्चरुन्निरंवपत्। ततो वै स तेज्ञस्वी ब्रह्मवर्च्स्यंभवत्। तेज्ञस्वी ह् वै ब्रह्मवर्च्सी भंवति। य एतेनं ह्विषा यजते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। अजायैकंपदे स्वाहां प्रोष्ठपदेभ्यः स्वाहां। तेजंसे स्वाहां

ब्रह्मवर्च्साय स्वाहेति॥५१॥

अहिर्वे बुध्नियोंऽकामयत। इमां प्रतिष्ठां विन्देयेतिं। स एतमहंये बुध्नियांय प्रोष्ठपदेभ्यः पुरोडाशं भूमिकपालं निरंवत्। ततो वै स इमां प्रतिष्ठामंविन्दत। इमा॰ ह वै प्रतिष्ठां विन्दते। य एतेनं ह्विषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। अहंये बुध्नियांय स्वाहां प्रोष्ठपदेभ्यः स्वाहां। प्रतिष्ठाये स्वाहेतिं॥५२॥

पूषा वा अंकामयत। पृशुमान्तस्यामितिं। स पृतं पूष्णे रेवत्यें चरुन्निरंवपत्। ततो वै स पंशुमानंभवत्। पृशुमान् ह वै भंवति। य पृतेनं हृविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। पूष्णे स्वाहां रेवत्ये स्वाहां। पृशुभ्यः स्वाहेतिं॥५३॥ अश्विनौ वा अंकामयेताम्। श्रोत्रस्विनावबंधिरौ स्यावेति। तावेतमश्विभ्यांमश्वयुग्भ्यां पुरोडाशंन्द्विकपालन्निरंवपताम्। ततो वै तौ श्रोत्रस्विनावबंधिरावभवताम्। श्रोत्रस्वी ह वा अबंधिरो भवति। य एतेनं हृविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। अश्विभ्याः स्वाहांऽश्वयुग्भ्याः स्वाहां। श्रोत्रांय स्वाहा श्रुत्ये स्वाहेति॥५४॥

यमो वा अंकामयत। पितृणाः राज्यम्भिजंयेयमितिं। स एतं यमायांप्भरंणीभ्यश्चरुन्निरंपवत्। ततो वै स पिंतृणाः राज्यम्भ्यंजयत्। समानानाः ह वै राज्यम्भि जंयति। य एतेनं ह्विषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। यमाय स्वाहांऽपुभरंणीभ्यः स्वाहां। राज्याय स्वाहाभिजिंत्यै स्वाहेतिं॥५५॥

अथैतदंमावास्यांया आज्यं निर्वपति। कामो वा अमावास्यां। काम आज्यम्। कामेनेव काम् समर्थयति। क्षिप्रमेन् स् सकाम उपनमित। येन कामेन यजंते। सोऽत्रं जुहोति। अमावास्यांये स्वाहा कामाय स्वाहाऽऽगंत्ये स्वाहेति॥५६॥ मित्र इन्द्रंः प्रजापंतिर्दशं दशाप एकांदश् विश्वे ब्रह्म दशंदश् विष्णुस्रयोदश् वसंव इन्द्रोऽजोऽहिंवे वृष्णियः पूषाऽिक्षनौ यमो दशं दशाथैतदंमावास्यांया अष्टौ पश्चंदश॥५॥————[५]

चन्द्रमा वा अंकामयत। अहोरात्रानंधमासान्मासांनृतून्त्संवत्स्रमास्वा चन्द्रमंसः सायुंज्य स्वात्वेकतांमाप्रुयामिति। स एतश्चन्द्रमंसे प्रतीदृश्यांये पुरोडाशं पश्चंदशकपालं निरंवपत्। ततो वे सोंऽहोरात्रानंधमासान्मासांनृतून्त्संवत्स्रमास्वा। चन्द्रमंसः सायुंज्य सलोकतांमाप्रोत्। अहोरात्रान् ह् वा अंधमासान्मासांनृतून्त्संवत्स्रमास्वा। चन्द्रमंसः सायुंज्य सलोकतांमाप्रोति। य एतेनं हृविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। चन्द्रमंसे स्वाहां प्रतीदृश्यांये स्वाहां। अहोरात्रेभ्यः स्वाहांऽर्धमासेभ्यः स्वाहां। मासेभ्यः स्वाह्तंभ्यः स्वाहां। संवृत्स्राय स्वाहति॥५७॥

अहोरात्रे वा अंकामयेताम्। अत्यंहोरात्रे मुंच्येवहि। न नांवहोरात्रे आप्रुयातामिति। ते एतमहोरात्राभ्यां चरुत्रिरंवपताम्। द्वयानां व्रीहीणाम्। शुक्लानां च कृष्णानां च। स्वात्योर्दुग्धे। श्वेतायैं च कृष्णायैं च। ततो वै ते अत्यंहोरात्रे अमुच्येते। नैनें अहोरात्रे आप्नुताम्। अतिं ह् वा अहोरात्रे मुच्यते। नैनंमहोरात्रे आप्नुतः। य एतेनं ह्विषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। अह्रे स्वाहा रात्रिये स्वाहां। अतिमुक्त्ये स्वाहेतिं॥५८॥

उषा वा अंकामयत। प्रियाऽऽदित्यस्यं सुभगां स्यामितिं। सैतमुषसं च्रित्रंचपत्। ततो वे सा प्रियाऽऽदित्यस्यं सुभगांऽभवत्। प्रियो ह वे संमानाना र सुभगों भवति। य एतेनं ह्विषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। उषसे स्वाहा व्युंष्ट्रो स्वाहां। व्यूषुष्ये स्वाहां व्युच्छन्त्ये स्वाहां। व्युंष्टाये स्वाहेतिं॥५९॥

अथैतस्मै नक्षंत्राय च्रुनिर्वपति। यथा त्वन्देवानामसिं। एवम्हं मंनुष्याणां भूयासमितिं। यथां हु वा एतद्देवानाम्। एव॰ हु वा एष मंनुष्याणां भवति। य एतेनं हुविषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। नक्षंत्राय स्वाहोदेष्यते स्वाहां। उद्यते स्वाहोदिताय स्वाहां। हरसे स्वाहा भरसे स्वाहां। भ्राजंसे स्वाहा तेजंसे स्वाहां। तपंसे स्वाहां ब्रह्मवर्चसाय स्वाहेतिं॥६०॥

सूर्यो वा अंकामयत। नक्षंत्राणां प्रतिष्ठा स्यामितिं। स एत सूर्याय नक्षंत्रेभ्यश्चरुन्निरंवपत्। ततो वै स नक्षंत्राणां प्रतिष्ठाऽभंवत्। प्रतिष्ठा ह वै संमानानां भवति। य एतेनं ह्विषा यजंते। य उं चैनदेवं वेदं। सोऽत्रं जुहोति। सूर्याय स्वाहा नक्षंत्रेभ्यः स्वाहाँ। प्रतिष्ठायै स्वाहेतिं॥६१॥

अथैतमिदंत्यै च्रुन्निर्वपिति। इयं वा अदितिः। अस्यामेव प्रतितिष्ठति। सोऽत्रं जुहोति। अदित्यै स्वाहाँ प्रतिष्ठायै स्वाहेति॥६२॥

अथैतं विष्णंवे च्रुन्निर्वपति। यज्ञो वै विष्णुंः। यज्ञ एवान्तृतः प्रतितिष्ठति। सोऽत्रं जुहोति। विष्णंवे स्वाहां यज्ञाय स्वाहां। प्रतिष्ठायै स्वाहेतिं॥६३॥

चन्द्रमाः पश्चंदशाहोरात्रे सप्तदंशोपा एकांदुशाथैतस्मै नक्षंत्राय त्रयोदश् सूर्यो दशाथैतमदित्यै पश्चाथैतं विष्णंवे पद्भम (स्विताऽऽशूनां ब्रीहीणामिन्द्रों महाब्रीहीणामिन्द्रः कृष्णानां ब्रीहीणामंहोरात्रे द्वयानां ब्रीहीणाम्। पितर्ष्णद्वंपालः सविता द्वादंशकपालमिन्द्राग्नी एकांदशकपालमिन्द्र एकांदशकपालमिन्द्रो दशंकपालं विष्णंश्चिकपालमिहुर्भृमिकपालमृथिनौं द्विकपालश्चन्द्रमाः पश्चंदशकपालमृग्निस्त्वष्टा वसंवोऽष्टाकंपालमृन्यत्रं चक्तम्। कृद्रोंऽर्यमा पूषा पंशुमान्त्स्याः सोमों कृद्रो बृह्स्पतिः पर्यसि वायः पयः सोमों वायुरिन्द्राग्नी मित्र इन्द्र आपो ब्रह्मं यमोऽभिजित्यै त्वष्टां प्रजापंतिः प्रजाये पौर्णमास्या अमावास्याया अगंत्ये विश्वे जित्या अश्विनौ श्रृत्यै। ब्रह्म तदेतं विष्णुः स एतं वायः स एतदाप्स्ताः। पितरो विश्वे वसंवोऽकामयन्त् मेति त एतत्रिरंवपन्। आपोऽकामयन्त् मेति ता एतिन्नरंवपन्। इन्द्राग्नी अश्विनांवकामयेतां वेति तावेतन्निरंवपताम्। अहोरात्रे वा अंकामयेतामिति ते एतन्निरंवपताम्। अन्यत्रांकामयतिति स एतन्निरंवपत्। इन्द्राग्नी श्रैष्ठमिनद्रो उपैष्ठमिनद्रो इदः। अहिः सूर्योऽदित्यै विष्णंव प्रतिष्ठायै। सोमों युमः संमानानांम्। अग्निनों रीरिषद्न्यत्रं रीरिषः ॥)॥६॥———[६]

अग्निर्न ऋध्यास्म नवीनवोऽग्निर्मित्रश्चन्द्रमाष्यद्॥६॥

अग्निर्नस्तन्नों वायुरहिंबुंध्रियं ऋक्षा वा इयमथैतत्पौर्णमास्या अजो वा

20 प्रथमः प्रश्नः

एकंपात्सूर्यस्त्रिषंष्टिः॥६३॥ अग्निर्नः पातु प्रतिष्ठायै स्वाहेतिं॥

हरिः ओम्॥ ॥इति श्रीकृष्णयजुर्वेदीयतैत्तिरीयब्राह्मणे तृतीयाष्टके प्रथमः प्रपाठकः समाप्तः॥

This PDF was downloaded from http://stotrasamhita.github.io.

GitHub: http://stotrasamhita.github.io | http://github.com/stotrasamhita

Credits: http://stotrasamhita.github.io/about/